

TÄNA LEHES

Vallavolikogu istungilt

Kuhu paned oma prügi?!

Loomaarst teatab

Tasub teada

**Toetuse
saamiseks tuleb
põllumajandusmaa
PRIAs kirja panna**

**Koolitus algajale
ettevõtjale**

Juba viiendat korda...

**Alam-Pedja päev
Puhja vallas**

**Kodakondsus- ja
migratsiooniameti info**

**Puhja pasunakoori
ajaloost**

Stress ja sugu

**Eesti kaitsmine ja
julgeolek läbi aegade**

Seltsimaja annab teada

Uula Huvikeskus teatab

**TEATED, ÖNNITLUSED,
MÄLESTAME**

foto: Heiki Rokka Talvehommik

Vallavalitsusel ja tantsuseltsil Opsal külas Rootsi sõbrad

Ülle Jaakma, tantsuselts Opsal

Aasta esimestel päevadel, 4-6 jaanuarini külastasid Puhjat sõbrad Rootsist Karlskoga linnast. Carl-Gunnar Boman (ehk meile lihtsalt Kalle), juhib Karlskoga-Baltikum sõprusühingut, Lisbeth ja Francis Bäckström aga osalevad heategevusorganisatsiooni Kiwanis tegevuses.

Puhja ja Karlskoga vahelised kontaktid algasid 1992. aastal. Esimestest kohtumistest sai alguse pikaajaline sõprus ja koostöö tantsuseltsi Opsal ja sõprusühingu Karskoga-Baltikum vahel. Seda koostööd toetab aktiivselt ka Puhja Vallavalitsus. Möödunud aastate jooksul on selle koostöö tulemusena Puhja gümnaasiumile Rootsist saabunud üle 200 kasutatud, kuid veel päris heas korras koolipingi, tahvleid, spordivarustust, kirjutus- ja joonistusvahendeid; lasteaiale mänguasju ja paberit. Lisaks sellele on väsimatu Kalle pea igal aastal toonud Puhja koormatäie kasutatud riideid ja jalatseid, mida Opsal on aidanud laiali jagada.

Opsal on sõpru Rootsist kolmel korral külastanud ja esinenud kontsertidega Karlskoga ja selle ümbruses. Viimase külaskäigu ajal läinud suvel korraldasid Lisbeth ja Francis vastutasuks kontserdi eest meile kõigile suurepärase kanuumatka.

Seekordsel külaskäigul pöörasid Rootsi külalised erilist tähelepanu Puhja Gümnaasiumi vajaduste väljaselgitamisele seoses heategevusorganisatsiooni Kiwanis poolt käivitatud haridusprogrammiga. Kohtumisel kooli direktori Heiki Rokkaga saadi ülevaade kooli probleemidest ja arutati võimalikke materiaalse abi valdkondi. Hoiame põialt, et Francis Bäckströmi ja Heiki Rokka koostöös valminud projekt sõelale jääb.

Vallavolikogu istungilt

Viive Paltseri, vallasekretär

28. jaanuaril toimunud volikogu istungi väljakuulutatud kolme esimese päevakorra punkti raames kuulati maanõunik Eda Vihandi ettekannet Puhja alevikus Niidu 1, Paju 2 ja Pargi 3 kinnistute jagamisel sihtotstarvete määramisest. Kinnistute jagamise tingis kinnistute piiridest teemaa väljajätmise vajadus. Volikogu nõustus maanõuniku poolt esitatud ja maakomisjoniga poolt kooskõlastatud ettepanekutega ning võttis vastu otsused eeltoodud kinnistute sihtotstarvete määramise kohta.

Kinnitati vallavanem Vahur Jaakma ettepanek valla ja allasutuste juhtide palgamäärade kindlaksmääramise osas. Palgatõusuks planeeriti 10 – 12 % seoses vabariigis kehtestatud miinimumpalgamäära ja õpetajate palgamäärade tõstmisega samas ulatuses. Uued palgamäärad hakkavad kehtima alates 01. jaanuarist 2004.a.

Valla ametiasutuse, valla allasutuste ja avalike internetipunktide tehniliseks teenindamiseks ja arvutite hooldamiseks kinnitati valla struktuuri 0,5 abiteenistuskoha ametinimetusega “arvutite administraator”. Vajadus uue teenistuskoha loomiseks on tekkinud seoses avalike internetipunktide loomisega, asutuste töö täieliku arvutiseerimisega ning arvutite hooldamisega.

Seejärel esitati volikogule esimeseks lugemiseks valla 2004. aasta eelarve projekt, mille käigus jagati selgitusi vallavanem Vahur Jaakma ja valla pearaamatupidaja Hille Lutsu poolt. Eelarve projekt oli esitatud üldmahus 19,6 milj krooni nii tulude kui kulude osas. Olulisi ettepanekuid ja vastuväiteid eelarve projekti esimese lugemise käigus ei esitatud. Volikogu otsustas eelarve projekti teise lugemise korraldada kahe nädala pärast. Valla 2004. aasta eelarve projekt on avalikuks tutvumiseks väljapandud valla kodulehel aadressil: <http://www.puhja.ee> ja valla kantseleis. Ettepanekuid eelarve projektile saab esitada kuni 10. veebruarini 2004.a.

Seekordne volikogu istung lõppes vallavanem Vahur Jaakma ja majandusnõunik Jaan Linnase informatsiooniga Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi projektis “Emajõe ja Võhandu piirkonna vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimine ja laiendamine” liitumiseks ja osalemiseks. Otsus selles küsimuses tuleb langetada hiljemalt märtsikuu jooksul.

Kuhu paned oma prügi?!

Eda Vihand, maanõunik

Jaan Linnas, majandusnõunik

Küsimus valla elanikele: “Kuhu pane te oma majapidamises tekkinud olmejäätmed ja prügi?”

Puhja Vallavolikogu kinnitas 30. aprillil 2003. a. määrusega nr 3 Puhja vallas kehtivad korrad, sealhulgas avaliku korra, heakorra, loomade pidamise, koerte ja kasside pidamise eeskirjad.

Eelpool nimetatud eeskirjad on avaldatud ka eelmisel aastal Puhja valla lehes. Midagi ülejõukäivat nende sisus ei ole, need on vaid meie õigused ja kohustused turvalisuse, moraali, valla territooriumi heakorra ja keskkonnaohutuse tagamiseks. Iga eeskirja lõpus on lõppsätetena kirjas, et vastava eeskirja nõuete rikkumisel rakendatakse karistusseadustiku või haldusõigusrikkumise seadustiku vastavates paragrahvides sätestatud. Vastavalt Puhja valla heakorra eeskirja punktile 25.9 on keelatud prügi mahapanek metsa, maanteekraavi ja mujale selleks mittemeeldud kohta. Sama eeskirja punkt 13.4 kohustab vajadusel paigaldama piisaval hulgal ja mahus prügikonteinereid kinnistu piiridesse, tagama neile juurdepääsu ja prügi regulaarse äraveo.

2003. aastal kulutas Puhja vald elanike poolt omavoliliselt tekitatud prügi mahapaneku kohtade likvideerimiseks 40 000 krooni (selle summa eest oleks saanud näiteks renoveerida Puhja Gümnaasiumi kolmes klassiruumis valgustuse). Osa

Loomaarst teatab

Alla Ikkonen, volitatud loomaarst

Teadmiseks põllumajandusloomade pidajatele

Palun kõiki põllumajandusloomade pidajaid registreerida ära loomalaudad 16. veebruariks. Registreerimiseks on vajalik täita PRIA poolt antud registreerimise taotluse vorm, kus on vaja ära märkida loomalauda ehitamise aasta ja selle mõõdud – pikkus, kõrgus, laius. Registreerimine toimub Tartus aadressil Kooli tn. 13 PRIA büroos. Lähemat informatsiooni jagab Aare Majamees telefonil 7371 247.

Tähelepanu – marutaud!!!

Viimase kahe kuu jooksul on Puhja valla territooriumil avastatud kaks marutaudi juhtumit – detsembris Mõisanurmes ja jaanuaris Rämsi külas. Mõlemal juhul oli tegemist lõpnud marutaudis kährikkoeraga. Nagu eelnenust nähtub, on marutaudi oht suur.

tekkinud prügimägedest avastasid valla ametnikud, osade kohta aga tuli informatsioon Tartumaa Keskkonnainspektsioonist.

Puhja Vallavalitsusel on elanikele palve muretseda prügikonteinerid, millele rent ja tühjendamine ei ole kulukas (0,14 m³ konteineri rent ja tühendus ühes kuus maksab umbes 70 krooni, millest piisab ühepereelamu vajadusteks).

On ilmnenu, et ainult eeskirjade kehtestamisest ei piisa ning seetõttu peab vallavalitsus hakkama konkreetset iga majavaliduse prügimajanduse üle kontrolli teostama. Sellest lähtuvalt palume esitada kõikidel majaomanikel Puhja Vallavalitsusele prügiveoteenuseid osutava firmaga sõlmitud lepingud. Nendes majapidamistes, kus lepinguid ei esitata, hakkame teostama kontrolli, et selgitada kuidas on lahendatud olmejäätmete ja prügi käitlemine. Lepingud esitada hiljemalt 01. aprill 2004. a. majandusnõunik Jaan Linnase kätte. Lepingute koopiad säilitatakse iga majavaliduse toimikus.

Tuletame meelde: ohtlikke jäätmeid (vanad värvid, õlid, akud, päevavalguslambid jne) on keelatud visata tavajäätmete konteinerisse vaid tuleb viia selleks ettenähtud kogumispunkti. Puhja vallas võetakse ohtlikke jäätmeid vastu Puhja alevikus korteriühistute prügikonteinerite kõrval asuvas kogumispunktis (lasteaiavastas). Kogumispunkt on avatud laupäeviti kella 10.00 – 12.00.

Tahan veel kord koputada lemmikloomade omanike südametunnistusele ja tuletada meelde tuginedes loomakaitse seadusele (RKe RT I 2001,3,4) ja marutaudi tõrje eeskirjale (PÕMm RTL 2000, 120,1876), et loomapidaja peab tagama temale kuuluvate kasside ja koerte vaktsineerimise [PÕMm PTL 2000, 120, 1876 § 6 (1)]. Kui siiski teie loom on kokku puutunud marutaudi kahtlase metsloomaga, palun koheselt teatada teie piirkonda teenindavale volitatud loomaarstile (Puhja vallas Alla Ikkonen, mob. 05141 503) või teatada valda, kus info edastatakse loomaarstile. Samuti tuleb käituda kui leiate oma kodu ümbrusest või hoovist lõpnud kähriku, rebase või tuhku.

Kui te ei tea, kuidas täpselt reeglipäraselt tegutseda, siis palun pöörduge vasta-va ala spetsialisti poole, kes teid õpetab ja juhatab, mida ja kuidas teha.

On tähtis, et kassid – koerad saaks õigeaegselt üks kord aastas marutaudi vastu vaktsineeritud. See väike süst kaitseb teie lemmiklooma ja teid ennast suurest ohust.

Tasub teada

Milvi Sepp, sotsiaalnõunik

1. **Vanemahüvitise** seadus jõustus 01.jaanuaril 2004.a ja selle eesmärk on hüvitada lapse esimesel eluaastal tema kasvatamise tõttu saamata jäänud tulu. Üldjuhul on kuni lapse kuue kuu vanuseks saamiseni õigus hüvitisele last kasvataval emal. Alates lapse kuue kuu vanuseks saamisest võivad vanemad kasutada õigust hüvitisele kordamööda.

Vanemahüvitise taotlemiseks tuleb pöörduda Tartu Pensioniametisse, kus esitada **avaldu** ja **isikut tõendav dokument**. Kui hüvitise taotleja on lapsehoolduspuhkusel, tuleb täiendavalt esitada tööandja tõend, millele on märgitud lapsehoolduspuhkuse kestvus ja lapse nimi.

Vanemahüvitist makstakse igas kuus eelmise kalendrikuu eest, seega esimesed vanemahüvitised makstakse välja 2004.a. veebruaris. Vanemahüvitis määratakse tagantjärele alates hüvitisele õiguse tekkimise päevast, kui hüvitise taotlemiseks vajalikud **dokumendid esitatakse kuue kuu jooksul** nimetatud päevast alates. Kooskõlas tulumaksuseadusega maksustatakse vanemahüvitis tulumaksuga. Vanemahüvitist makstakse ka 2003.aastal sündinud lapse kohta. Reeglina makstakse antud juhul juba ühele vanematest riiklike peretoetuste seaduses ettenähtud toetusi. Vanemahüvitise maksmise perioodiks katkestatakse lapsehooldustasu maksmine selle lapse kohta, kelle sünniga tekib õigus vanemahüvitisele.

2. **Lapsetoetus** on igakuine toetus, mida makstakse lapse sündimisest kuni tema 16-aastaseks saamiseni, lapse õppimisel päevases õppevormis makstakse kuni 19-aastaseks saamiseni. 2004.aastal on toetuse suurus pere igale lapsele **300.- krooni**.
3. **Kolme- ja enamalapselise pere toetus** on kvartali viimasel kuul makstav toetus, mida makstakse vanemale, hooldajale või eestkostjale, kes kasvatab vähemalt kolme lapsetoetust saavat last. Toetuse suuruseks on lapsetoetust saavate laste arvu ja lapsetoetuse määra (150.- krooni) korrutus.
4. **Riiklik matusetoetus** on Eesti territooriumil korraldatava matuse kulude osaliseks kompenseerimiseks ettenähtud ühekordne toetus. 2004.a on matusetoetuse suurus **2000.- krooni**.

Täpsem info Sotsiaalkindlustusameti koduleheküljel www.ensib.ee või Tartu Pensioniametist tel 744 7481.

Tartu Pensioniameti klienditeenistuse vastuvõtuajad:

E,T,K kell 8.00-12.00; 12.30-16.30
 N kell 8.00-12.00; 12.30-18.00
 R kell 8.00-12.00; 12.30-15.00

Toetuse saamiseks tuleb põllumajandusmaa PRIAs kirja panna

Heli Raamets, PRIA pressinõunik

Kõigil põllumajandusmaa kasutajatel, kes soovivad edaspidi saada pindalapõhiseid Euroopa Liidu toetusi, tuleb 15. märtsiks maa Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametis ehk PRIA-s deklareerida.

Edaspidi makstakse pindalapõhiseid põllumajandustoetusi ainult deklareeritud maa kohta. Ka loomatoetuste puhul hakatakse jälgima piisava rohumaa olemasolu.

Põllumajandusmaad saavad PRIAs kirja panna nii maakasutajad kui ka maaomanikud. Deklareerimisega annab põllumees PRIA-le ülevaade oma valduses olevate maade kasutusotstarbest. Kirja tuleb panna 2003. aastal kasvatatud põllumajanduskultuuride pind, püsirohumaa ja ajutiselt kasutusest väljas olev põllumajandusmaa.

Seni oli deklareerimine vabatahtlik ja seda sai teha nendes maakondades, mille kohta olid olemas uued, ortofotode põhjal tehtud kaardid. Veebruari alguseks on kogu Eesti kohta olemas uus kaardimaterjal.

Enne deklareerimist peab tootja või maaomanik olema ennast arvele võtnud PRIAs põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris. Registrateerimise avalduse saab täita PRIA piirkondlikus büroos.

Põllumajandusmaad saab deklareerida PRIA piirkondlikes büroodes 2004. aasta 15. märtsini. Soovitame PRIAsse minnes olemasoleva kaardimaterjali, näiteks katastriplaani kaasa võtta. Siis on PRIA spetsialistil lihtsam arvestada õige põld või rohumaa üles leida. Registrateerimise teatise vorme ning põllumassiivide kaarte saab nii PRIA büroodest kui ka veebilehelt www.pria.ee.

Teraviljatoetuse kaartidest

Seni tuli põllumeestel teraviljatoetust taotledes arvestada põllu suurust katastrikaardil olevate andmete järgi. Kui PRIA inspektorid GPS-seadmetega põlde üle mõõtma sattusid, selgus tihtipeale, et mõõtmistulemused ja katastrikaardil olevad andmed ei lähe kokku. Erinevus katastri kaardil kirjas oleva pindala ja kontrollmõõdistamise vahel tekib siis, kui põllumees ei kasuta teravilja kasvatamiseks kogu kaardil olevat pinda.

Uued PRIA poolt jagatavad kaardid on põllumeestele abiks põllu- ja rohumaa pinna määramisel. Ortofotodel põhinevatele kaartidele on märgitud ka põllumassiivide piirid ning pindala, kusjuures sealt on juba maha arvatud objektid, mille pinda ei saa kasutada põllukultuuride kasvatamiseks, näiteks kraavide perved, suuremad kivihunnikud, puude salad jne.

TARTU
ÄRINÕUANDLA

**KOOLITUS
ALGAJALE ETTEVÕTJALE**

Osavõtjad: isikud, kes kavatsesid alustada ettevõtlusega

Koolituse aeg ja teemad:

25. ja 26.veebruar – psühholoogiline ettevalmistus ettevõtlusega alustamiseks;
 27.veebruar – ettevõtluse alused (ettevõtluse vormid, registreerimine, dokumentatsioon);
 2.märts – raamatupidamine, maksud, alustava ettevõtja stardiprogramm;
Koht: Konguta vallamaja (volikogu istungite saal, II korrusel)

Kursus on tasuta.

Kohtade arv on piiratud. Registreerimistähtaeg 17.veebruar.

Registreerumiseks saata lühike kirjalik enesetutvustus koos kontaktandmete ja võimaliku äriideega Tartu Ärinõuandlasse aadressil: Küüni 5, Tartu 51004, faksi 7428 491 või e-posti teel: Anne.Ligi@tartu.bas.ee

Info Tartu Ärinõuandla telefonil 7428 402

Koolitust toetab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
 Tartumaa Omavalitsuste Liit
 Tartu Maavalitsus

Juba viiendat korda...

Kadri Kosk, ÖOV esindaja

22. jaanuaril toimus traditsiooniline ülekoolline playback-show. Sellel aastal aitas üritust korraldada 9A klass.

Õhtu oli meeldejäädvalt sisustatud ja esinemist jälgisid nii suured kui väikesed. Tantsumuusikat valis meile Tanel Melk, õhtut aitas juhtida Siim Sups.

Ürituse avas kuulus laulja Michael Jackson, kelle rollis oli meie inglise keele õpetaja Marika Reiko.

Žürii liikmena pean märkima, et selle aasta võistlus oli eriti tasavägine ja otsuseid teha oli raske, kuid parimad tuli välja selgitada.

1.-4.kl. arvestuses kuulutati parimaks 4B esitatud Nexus "Ei saa", kuhu kuulusid Älis Babenko, Kea Karja ja Sandra Vorobjovski.

5.-9.kl. arvestuses võitis žürii südamed Black-eyed peas looga "Shut up", kuhu kuulusid Kristina Viks, Maria Luts, Katrina Sepp, Elis Uiboupin.

Parimaks meesosatäitjaks kuulutas žürii Ken Karja 4B-st Jaagupi rolliga ansamblist "Terminaator" looga "Tänapäeva muinaslugu". Parimateks naisosatäitjateks tunnustati Kristina Rõndina 4A klassist Shakira rollis ja Kerli Roon 5A-st Avril Lavigne rollis.

Pingeid küttis üles traditsiooniline showgrupp ja publiku lemmik - 11.kl. poisid. Esinejad olid: Simo Saar, Madis Mahla, Mikk Järv, Sven Käiro, Erki Sala ja Paul Sepp (9A kl.) looga "Maniac and lets twist again" mix.

Kuna üritus on jätkuvalt populaarne, ootame suure huviga järgmist aastat. Julget pealehakkamist!

Meie parimatel 1.-9.klassini on võimalus esindada kooli maakondlikul konkursil. Hoiame neile põialt!

Gümnaasiumi poistel on aga võimalus esineda Tartu linna üritustel.

KONKURSS

**Puhja Vallavalitsus
kuulutab välja konkursi tiitlile
"AASTA INIMENE 2003".
Ettepanekud koos põhjendustega esitada
kirjalikult vallasekretärile hiljemalt
15.veebruariks 2004.a.**

Alam-Pedja päev Puhja vallas

Kaidi Kübar, LKÜ Kotkas projektijuht

17. veebruaril tähistame Alam-Pedja looduskaitseala 10 aastapäeva. Alam-Pedja päeval, 28. veebruaril kell 11 Puhja Seltsimajas, räägime Puhja valla inimestega kaitseala senisest tegevusest ja tulevikust. Seoses Natura 2000 projektiga on arutlusel võimalikud kaitseala välispiiri ja kaitse-eeskirja muudatused. Kavas on slaidiprogramm. Palume kõigi huviliste osavõttu. Päeva paremaks õnnestumiseks palume oma osavõttust teatada Puhja vallavalitsusele telefonil 7451 241 või e-posti aadressil puhjavv@kodu.ee.

Kodakondsus- ja migratsiooniameti info

Postikeskuse uus aadress on Sõle 61a

Heikki Kirotar, Kodakondsus- ja migratsiooniameti pressiesindaja

Posti teel isikut tõendavat dokumenti taotlevad inimesed peavad edaspidi taotlusdokumendid saatma aadressil:

TAOTLUS

Kodakondsus- ja migratsiooniamet

Sõle 61a

10313

Tallinn

Posti teel saab ID-kaarti või passi taotleda inimene, kellele on KMA poolt varem isikut tõendav dokument välja antud. Täna saabub veerand kõikidest dokumendi taotlustest posti teel, see on kõige mugavam viis uut dokumenti taotleda. Esmakordset dokumenti posti teel taotleda ei saa, selleks tuleb minna mõnda KMA bürosse. Lisainfot isikut tõendavatest dokumentidest ja taotlusankeedi ning juhised selle täitmiseks leiab internetilehelt www.pass.ee. Taotlusankeedi täitmisel tuleb kindlasti järgida juhiseid. Üle kolmandiku posti teel saabuvatest taotlustest on vigadega. Paljud taotlused on ilma allkirjanäidiseta, lisatud foto ei vasta nõuetele, riigilõiv on tasumata või on unustatud märkida pangakontor ID-kaardi kättesaamiseks. Õigesti täidetud taotluse saabumisest KMAsse kuni dokumendi kättesaamiseni kulub 30 päeva. Info tel.6126 920

05012 382 või heikki.kirotar@mig.ee.

Bürood on 14. veebruaril avatud

Heikki Kirotar, kodakondsus- ja migratsiooniameti pressiesindaja

Klientide paremaks teenindamiseks on kõik kodakondsus- ja migratsiooniameti (KMA) teenindusbürood üle Eesti erinevalt tavalisest töögraafikust avatud ka laupäeval, 14. veebruaril.

14. veebruaril on tavalisest 3 tundi lühem tööpäev. KMA bürood on suletud iseseisvuspäevale eelneval esmaspäeval, 23. veebruaril.

Info telefonil: 6 126 920, 050 12382 või heikki.kirotar@mig.ee

Foto: Andrus Lummo

Puhja pasunakoori ajaloost

Kaja Udso, seltsimaja juhataja

Puhjas on ajast aega olnud ergas kultuurielu. Ikka ja alati on meie kandi inimesed vabast ajast kokku tulnud ühisteks laulu-, näitemängu-, tantsu- või pillimänguharjutusteks. Seda nii raske talu-, riigi- või eratöö kõrvalt. Nendest kooskämistest on sündinud palju rõõmu ja mäletamist väärivat nii endale kui teistele.

Kui grupp inimesi hakkab meenutama oma noorusaega, tuleb tihtipeale jutuks ka pidudel käimine. Ikka, et kuidas siis oli ja kuidas mindi, mis selga pandi jne. Nii palju, kui on inimesi, on ka mälestusi. Seda hoolimata ajast. Üks on kindel – pillimees oli ja on hinnas, hea pillimees eriti. Ja kui veel hulk mehi kokkumängu toredasti selgeks saab, on eriti uhke.

Meie kirik, pargipuud ja seltsimaja seinad-laed mäletavad kindlasti kui vägevalt kõlas Puhja pasunakoori mäng. Inimestest rääkimata. 1930 aasta 12. jaanuari "Postimees" kirjutab: "Esimene pasunakoor Puhjas asutati wennastekoguduse ringkondade poolt ärkamiseajal. Pillid ostsid üksikud mängijad ise. Koor töötas hea eduga ning oli ümbruskonnas kaunis lugupidamises. 10-aastase wältuse järel waiibus koor. Kui A. Läte Puhja asus, kutsuti ellu mängukoor, mille kulud kandis kogudus. Instrueerima kutsuti D. Wirkhaus. Uus koor töötas suure hooga, sest noor juhataja oskas tuld sütitada, sellepärast esines koor tihti kirikus ja kontsertidel. A. Läte juhatusel töötas koor neli aastat, kuni 1883 aastani". Seega möödub tänavu 125 aastat Aleksander Läte loodud Puhja pasunakoori sünnist.

Joosep Juudase meenutustest: "Pärast A. Läte lahkumist Puhjast kutsuti orkester

fotod Kalju Märtsoni erakogust.

1890 aastal uuesti ellu ja juhina jätkas kirikumaade rentnik Roth, tema järel Karl Menning. Siis tuli juhatajate vaheaeg." Kui kaua - Joosep Juudas seda ei mäleta. Hiljem juhatasid orkestrit kihelkonnakooli juhatajad Sammul Sütt ja Valter Puidak (juhatajaks 1920-1931 ja 1938-1940). Orkestri tegevuses tekkis sõja-aegade tõttu vaheaegu, ka koosseis vahetus. Orkestri harjutusi peeti 1907. a. valminud seltsimajas. Puhja Laulu ja Mängu Selts ostis orkestrile 12 pilli. Esineti kirikus jumalateenistustel, surnuaia pühadel, pidudel jne. Vabadussõja aastatel katkes orkestri tegevus jälle. 1920. aasta oktoobrikuul kogus V. Puidak taas endised mängijad kokku, ühtlasi kutsuti ka teisi noori mehi. Harjutused olid igal nädalal kahel öhtul seltsimajas. Vabadel öhtutel käisid noored algajad koos Mihkel Tuhkuri juures, kes neid õpetas. Orkestri koosseisus oli 17

meest. Pärast V. Puidakut juhatas Puhja orkestrit Julius Niklus (1932-1937) ja Richard Terasmaa (1941-1943). Aastast 1944 asus orkestri etteotsa kauaaegne orkestri liige Juhan Malkus, kes oli juhiks kuni orkestri tegutsemisaja lõpuni. Vahepeal (1953.a.) juhatas mehi küll August Haagivang, kuid siis jätkas taas Juhan Malkus. Muudatusi tuli orkestri koosseisus ikka ette: ühed lahkusid, teised tulid juurde. Puhja orkestri alustugedeks on olnud perekonnad: Lestal ja Koni – enne isad ja siis pojad. Juhan Koni kommentaar: "Nähtavasti oli Puhja pasunakoori meestele tähtis osalemine, kooskäimine, eriti, kui see on kestnud aastakümneid või mitu põlvkonda. Just seda väärtustab orkestri koosseisude kirjapanek meeste endi poolt, kusjuures pidevalt rõhutatakse osalemise staaži. Millal lõppes ärkamisajast alguse saanud pasunakoor Puhja kihelkonnas? Jaan Koni matustel 1995. aastal veel mängiti".

21. veebruaril kell 18. 00 tähistame Puhja Seltsimajas vabariigi aastapäeva. Austame ja tunnustame omakandi inimesi. Laval on mürtsumas Elva puhkpilliorkester Ülo Laanesaare juhtimisel. Orkestriridades lööb kaasa kunagise Puhja puhkpilliorkestri juhi Juhan Malkuse poeg Ants Malkus. Teda tunneme ja teame ju hästi. Kauaaegne tulihingeline pillimees, kaasa löönud paljudes erinevates orkestrites. Pasunakoori ajalugu nii sõnas kui pildis läbi aastate on meenutamas väike ülespanek seltsimaja saalis. Eriti oodatud ja palutud on kunagised Puhja orkestri liikmed. Pärast kontserti on kõigil soovijail võimalus Elva puhkpilliorkestri helide saatel jalga keerutada. Sel öhtul on meil võimalus mõelda, et kõik on just nii kui enne

Stress ja sugu

Ludmilla Kihu, psühhiaatrilise ekspertiisi keskus

Mõnikümmend aastat tagasi leidsid inglise psühholoogid, et naistele on omasemad neurootilised, meeste aga somaatilised stressireaktsioonid: naised kipuvad nutma, näägutama ja halama, tahavad end tühjaks rääkida ja ootavad lohutamist. Mehed tõmbuvad pigem endasse, elavad kujutlustes toimunud läbi või eitavad sündmuste negatiivsed mõju, kuni stress kehaliste vaevustena endast märku annab. Ühiste ja esmaste stressi tunnustena kirjeldatakse unetust, masendust ja ärrituvust.

Eesti naised märkavad enda juures stressitunnuseid meestest sagedamini: nad on tunduvalt rohkem üleväsinud ja palju sagedamini rahutud, ängistunud või ükskõiksed. Neil valutab pea ja nad kurdavad, et ärrituvad kergesti. Nad käivad sagedamini arsti juurde.

Mehi hakkavad vaevama ebamäärased pisted südame piirkonnas, rõhumine rinnus ja põhjuseeta higistamine, justkui raske on hingata ja viha väljub kontrolli alt. Stressi üle kurdavad mehed vähem, sest seda pole kombeks tunnistada. Enese ja oma keha tunnetamisega on Eesti meestel kehvad lood. Oma autost ja selle mootori võimsusest teatakse kõike, viimastest tehnoloogiatest mäletatakse pisemaidki rikkeid, kui aga küsida neilt kasvõi nende kehakaalu ja veresuhkru taset või viimast hambaarsti juures käimise kuupäeva, siis satub mees kimbatusse.

Kohustus tööd nii teha, et perele piisav sissetulek tagada, on tugev stressitegur. Selle nimel püütakse endast viimane välja võtta. Juhtub, et armu ei anta ei alluvatele ega perelegi. Tööstressi tunnused ilmnevad mujalgi: suhted lähedastega pingestuvad ning sõpradest hakatakse eemale hoidma.

Püstitanud enesele eesmärgid ja neid täitma asunud, sihib mees juba järgmisi: ta tahab saavutada nii palju, kui suudab, kuid sageli rohkem, kui parajasti vaja. Mees on tihti vaid ühes – ameti-rollis.

Naisel on rohkem valikuid. Ema, abikaasa ja töötaja rollidele esitavad ootused on erinevad, ühe

täitmine ei sõltu teisest.

Mees paneb kõik tavaliselt ühele kaardile – kui töö edene ja amet ei anna võimalust end hästi tunda, siis näib kõik hukas olevat. Stressi töö muserdab meest enam nii juhina teiste inimeste tegevuse eest vastutamisel kui ka alluvana kellegi käske täites. Alluva rolli on mehel raskem taluda kui naisel. Traditsiooniliselt oodatakse juhi ja liidri rolli võtmist pigem mehelt ning see toob kaasa saavutuspinge.

Eesti meeste hulgas esineb palju enesehävituslikku käitumist, mis viitab suurele stressile ja ebaadekvaatsele enesehinnangule: mõttetud ja ohtlikud manöövrid liikluses, kihutamine, joomine ja narkootikumide kasutamine. Paljud põhjendavad joomist stressiga. Alkohol on tööpoolest kiireim lõõgastaja, aga see ei ravi ja suure koguses keerab olukorra veelgi hullemaks.

Meeste ja naiste taktikad stressi tekitanud probleemide lahendamisel on erinevad. Naised küsivad sagedamini nõu, keskenduvad positiivsele ning hakkavad samm – sammult ja ettevaatlikult katsetades asja parandama. Mehed püüavad ise toime tulla ja hoiavad asja enda teada, kuni kõik on omaette läbi mõeldud ning olukorra muutmise võimalused läbi kaalutud. Kui mees midagi muuta otsustab, siis tahab ta teha kõike korraga. Selline otsus võib suurendada pinget ja viia purustava käitumiseni.

Naine saab mehe stressi leevendada, kui aitab tal probleeme selgeks rääkida. Psühhiaatri juurde tulevad mehed muidugi viimases hädas. Need, kes suudavad alkoholist loobuda, on oma meele kangelased.

Liikumist (tantsimine, võimlemine, sportimine) harrastavad vaid vähesed, kuigi see oleks parim võimalus teha samm ülepingeist vaba, tervisliku elustiili poole.

Lõõgastamiseks võib kasutada tööpäevajärgset lühikest uinakut, lemmikloomaga tegelemist, muusika kuulamist, jõusaalis rassist.

Need, kes on oma elustiili muutnud, on üldjuhul väga rahul, tervis on hea ja töövõime korralik. Selle tulemusena suureneb kogu pere turvatunne ning paraneb pereliikmete omavaheline läbisaamine

Eesti NATO Ühing koostöös USA suursaatkonnaga korraldab Eesti NATO täisliikmeks saamise puhul **FOTOVÕISTLUSE** teemal:

Eesti kaitsmine ja julgeolek läbi aegade

Jörgen Siil, Eesti NATO Ühing

Kõigile põhikooli ja gümnaasiumi õpilastele Peaauhinnaks võitjale on profifotoaparaat

Fotovõistlusega ühel ajal toimub kõigis maakonnakeskustes koolitussari, kus tuntud kaitsepoliitika eksperdid tutvustavad kooliõpilastele NATOt ja käesolevat võistlust.

2004. aasta mais saab Eestist NATO - maailma suurima kaitseorganisatsiooni - liige. Nii võib liialdamata öelda, et Eesti rahvuslik julgeolek pole olnud kunagi ajaloos kindlam kui NATO liikmeks saades. Sel pöördelisel hetkel on õige hetk vaadata korraldajate tagasi. On ju Eestimaa olnud läbi sajandite mitmete suuremate ja väiksemate sõdade tallermaaks. Iga sõda ja vallutaja on jätnud siia maha oma kaitserajatised - vanad linnused, suurtükipatareid, lahingupaigad, sõjaväe- ja kaitserajatised. Aga ka kohad, mis sümboliseerivad eestlaste kaitsetahet.

Samas ei tähenda kaitsmine ainult sõjandusega seonduvat. Kaitsmist vajavad näiteks ka Eestimaa loodus ja kultuurimälestised. Nii kutsumegi üles jäädvustama eelkõige kohalikku militaarjalugu, aga julgelt võib saata fotosid kõigest, mis Maarjamaal kaitsmist väärrib.

Võistluse tingimused:

- Oodatud on originaalfotod, mida pole varem avaldatud. Pildile tuleb panna pealkiri ja vajadusel ka lühiseletus
- Eraldi võistlevad põhikooli ja gümnaasiumi õpilased
- Tööde hindamisel väetakse arvesse nii sisu kui ka teostust
- Tööle palun lisada autori nimi, vanus, kodune aadress ja telefon ning kool
- Osalemisega võitlusel loobub osaleja kõigest õigustest oma teosele ja selle kirjalikele lisadele peakorraldaja kasuks, kes ei tagasta ka teoseid
- Tööd saata aadressil Islandi väljak 1, 15049 Tallinn, märgusõna "Fotovõistlus".

Foto võib saata ka digitaalsel kujul e-posti aadressil eata@eata.ee. Info telefonil tel 06935 233.

Tööde viimane postitamise kuupäev on 1. mai 2004.

Parimate tööde autoritele saadetakse kutse auhinnavastuvõtule kirja teel.

Seltsimaja annab teada

Kaja Udso

Laupäeval, 07. veebruaril kell 12.00
vabariikliku mälumängu
“EESTI MAAKILB” eelvõistlus
Osalevad Lõuna-Eesti parimad võistkonnad.

Kolmapäeval, 11. veebruaril kell 19.00
Rakvere teatri etendus
“HEATEGIJAD”
Pääse: täiskasvanutele 50.- krooni,
lastele ja pensionäridele 45.- krooni
Võimalik eelregistreeruda telefonil 7451 344 või
05291 773.

10.- 12 veebruaril seltsimaja noorte
balletitrupp “Sinilind” koos
Viljandi Jakobsoni kooli balletitrupiga
Saaremaal kontsertreisil

Reedel, 13. veebruaril kell 20.00
KINO Põnevusfilm “S.W.A.T. – politsei erirühm”
1 tund ja 50 min.
Pääse: 20.- krooni.

Reedel, 20. veebruaril kell 20.00
KINO Komöödia
“Loll ja lollakaim: Kui Harry kohtas Lloyd”
1 tund ja 30 min.
Pääse: 20.- krooni.

Laupäeval, 21. veebruaril kell 18.00
VABARIIGI AASTAPÄEVA KONTSERT.
Tiitlite “Aasta inimene 2003” üleandmine.
Esineb Elva puhkpilliorkester
Ülo Laansaare juhendamisel.
Üritusega tähistame Puhja
puhkpilliorkestri loomise 125. aastapäeva.
Pärast kontserti tantsime samuti
Elva puhkpilliorkestri helide saatel.
Tasuta.

Esmaspäeval, 23. veebruaril kell 12.30
VALLAVANEMA VASTUVÕTT
TUBLIMATELE KOOLIÕPILASTELE

Reedel, 27. veebruaril kell 20.00
KINO “Sõrmuste isand: Kuninga tagasitulek”
3 tundi ja 20 min.
Pääse: 25.- krooni.

Reedel, 05. märtsil kell 15.00

PENSIONÄRIDE PIDU.

Külas ansambel “Seitse vaprat vanaema” Elvast.
Tuju aitab hoida ja tantsuks mängib Juta Tigane.
Teekõrvase võtame ise kaasa.

Valla buss toob peole: Mõisanurmest 14.00;
Ulilast 14.15; Uulast 14.20;
Järvakülast 14.30.

Tasuta.

Reedel, 05. märtsil kell 20.00
KINO Komöödia “Arukas blondiin2”

1 tund ja 30 min.

Pääse: 20.- krooni.

Reedel, 12. märtsil kell 21.00
võimalus veeta meeleolukas õhtu

“HOVERY COVERY”

ja ESTINIGA.

Lauad ettetellimisel.

Osamaks a' 100.- krooni tasuda hiljemalt 8. märtsiks
seltsimajja või “Piilu” baari.

EELTEADE

Kolmapäeval, 31. märtsil kell 19.00 Marko Matvere
ja Jaan Tätte lugulaulude õhtu

“LAULUD SÕPRADELE”

Pääse: täiskasvanutele 60.- krooni
lastele ja pensionäridele 50.- krooni.

Uula Huvikeskus teatab

Airi Mahla

14.veebruaril kell 19.00
Sõbrapäeva disko

Pühapäeval, 15.veebruaril kell 12.00
alustab tegutsemist **käsitööring**.
Teeme lapitehnikas linikuid, patju, tekke jms.
Ringi juhendab õp. Sirje Dementjeva.
Eelnev info ja registreerimine
tel. 7451 737 või 5690 4718

ÕNNITLEME

Janika Piiritalu & Andrei Olefirenko
sündis poeg David
18 jaanuar 2004.a.

EAKAD SÜNNIPÄEVALAPSED VEEBRUARIS

94 ARMILDE KAHK	07 02	Teilma küla
93 HILDA PARV	19 02	Ulila alevik
92 ALMA-JOHANNA KRIISA	15 02	Puhja alevik
91 LEIDA KRIISA	15 02	Järvaküla
89 ELFRIEDE JÄNES	07 02	Puhja alevik
83 ALEKSANDRA TIMOFEJEVA	21 02	Ulila alevik
82 ANITA REEBEN	08 02	Võsivere küla
81 MARIA TORGAŠOVA	07 02	Puhja alevik
80 ARNO SÜTT	09 02	Puhja alevik
75 ANNA DANILSON	07 02	Puhja alevik
75 PEETER SEPP	17 02	Puhja alevik

PALJU ÕNNE!

MÄLESTAME

ENE LAURI

21. 02 .1940 - 14 .01. 2004

HANS PEETIS

03 .02. 1933 - 17. 01. 2004

Armsad Puhja lasteaia Päsusilm vilistlased!

5.märtsil 2004 saab Puhja lasteaed
Päsusilm 25.aastaseks.

Ootame teid kõiki 4.märtsi pärastlõunal
lasteaeda külla, kohtuma oma vanade
heade sõpradega ja lasteaiaõpetajadega.
Avatud on lastetööde näitus ja fotonäitus
"Lasteaed 25".

Algusega 15.30 toimub vilistlaste kontsert.
Võimalik on osta meeneid ja teha
annetusi.

Kõigil esineda soovijail palume ühendust
võtta lasteaia muusikaõpetajaga. Telefon
7451 205, kell 8.00 - 14.00

Head inimesed!

Teil on suurepärane võimalus rahaliselt toetada Puhja
lasteaia sümboolikaga trükiste ja meenete välja andmist.
Raha palume kanda Eesti Ühispanka Puhja
Vallavalitsuse arveldusarvele 10102034608007,
märksõnaga "lasteaia sünnipäev"
Lisainfo telefonil 7451 205

TEATED

Alates 28. jaanuarist on Ulilas saunateenused
katkestatud remondi tõttu. Lähim saun asub Rämsis.
Lahtioleku ajad 7. veebruaril ja 21. veebruaril kell 14.00-
20.00. Jälgige infot Ulila sauna avamise kohta.

Austatud Puhja valla rahvas!

Kevadel 2004 toimuvate Puhja valla heakorra- ja
keskkonnateemaliste ürituste raames on kavas korjata
eraldi konteineritesse vanapaberit (täpsem info ajalehe
aprillinumbris). Siit palve - palun koguge veebruaris
ja märtsis vanapaberit, et see siis aprillis toimetada
taastootmisesse. Säästva eluviisiga võidavad kõik!

Puhja valla keskkonnanädala korraldamistoimkond.

Arvutiabi telefoni teel ja kohapeal!

Tasu kokkuleppel
tel. (07) 451-401
gsm. 051 88 605
nokkar@hot.ee

Kordumatu võimalus kohtuda

Sirje Dementjeva

2. märtsil kell 17.00 Ulila raamatukogus

Rootsist pärit välis-eesti kirjanike

HELGA ja ENN NÕUGA

Ootan rohket osavõttu ja küsida võib kirjanikelt kõike

Info tel. 7451 740

PUHJA VALLA LEHT

VÄLJAANDJA PUHJA VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUS 61301

TARTUMAA TEL. 451 241

TOIMETAJA GERLI RATAS TEL/FAKS 351 268;

E-POST: GERLI.RATAS@MAIL.EE

TRÜKITUD OÜ TARTUMAA TRÜKIKOJAS

TRÜKIARV: 1050